

Romano hangos

13,^{NE}

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 13 • ČÍSLO 14 • VYŠLO 5. ŘÍJNA 2011

zprávy

VARNSDORF, RUMBURK – Čunek radil Varnsdorfu, aby vystěhoval Romy. Ano, dnes se v Česku už můžeme setkat i s takovou nehorázností a sprostotou. Návrh zazněl 22. září na zasedání zastupitelstva Varnsdorfu, kam byl pozván starostou Dubským i senátor Čunek. Ten radil zastupitelům, aby použili jeho metodu. Jinými slovy: vyžehňte desítky romských rodin do zřícenin na periferii a připravte jim i jejich dětem život pod psa. Tohle radí senátor a s vážnou tváří mu naslouchají zastupitelé města v zemi, která se zve demokratickou! Z rozpustilým úsměvem ve tváři mu naslouchala při stejné příležitosti i poslanýně Ivana Řápková, která se zase vyznamenala podobnými zásahy v Chomutově, kde byla svého času primátorkou a těmi kroky dohnala k neštěstí desítky lidí za nehorázných nákladů, které město hradilo najatým exekutorům.

PRAHA – Bátorův kamarád se fotí s hákovými kříži. Jde o Jana Kopala, který je zástupcem ředitele školy ve věznicích v Jiřicích. Dlouhá léta působí na extrémistické scéně. Potvrzuje se tak, že vicekancléř ministerstva školství Ladislav Bátora je napojen na českou ultrapravic. Bátora se vyjádřil pochvalně k jedné fotografii s nacistickou tematikou. Objevuje se na ní Kopala sedící před řadou mužů v uniformách s hákovými kříži. Ministr Dobeš říká, že o Kopalově angažmá nevěděl a že se hodlá situaci zabývat. Jedná se sice o soukromou školu, ale ministerstvo školství ji povolilo. Dobeš tam může poslat školní inspekci.

(www.romea.cz, kh)

Praha 1. října: chudí se perou, mocní se smějí

PRAHA – Občané světlejší pleti z Varnsdorfu přijeli demonstrovat do Prahy před Úřad vlády v počtu třiceti lidí. Na sobotu 1. října zvolili jednotná trička s lvíčkem na zádech a nápisem vpředu. Transparent nad jejich hlavami jasně hlásal: **Nebijte nás, jsme tu doma! Chcem jen v klidu žít!**

Takže Varnsdorfané jsou v Praze doma? Dobrá, Romové jsou zas doma např. ve Varnsdorfu. Všichni spoluobčané jsou doma ve společném státu. (Stát je od slova táta?) Otec české otčiny a její mateřštiny František Palacký zůstal cudně zahalen za plentou restaurátorů. Nevměšoval se a neozdobil svou rozlehlou skulpturou říjnovou demonstraci, zalitou pozdním sluncem.

Hostům vstříc vykročili mladí Pražané, mezi nimiž převládali členové asociace Alerta, několik představitelů zralejších generací se starší barvou kůže a pozdrželo se pár náhodných kolemjdoucích. Spolu se strážnými tak celkem vzato vznikla přesilovka v neprospěch hostů. Po čase jsem si všimla i přítomnosti paní Eleny Silajdžič ze Slova 21/Khamoro, několika snědých odvážlivců a tiché solidární přítomnosti těžce postiženého spoluobčana/vozíčkáře. Dvouleté dítě radostně podbíhalo po transparenty Iniciativy NE RASISMU s nápisy Chudí se perou, mocní se smějí – Černí, bílí, spojme síly a pod.

To už se do nás ostře pustila dáma (?) ne, paní z Varnsdorfu: „*Vy si přijedete, plno řečí máte a pak nás tam s nima necháte!*“ Marné přesvědčování, kolik je v Praze převážně romských čtvrtí, kde vždycy byly, jsou a budou krom obou-

Foto: Internet

stranných výhrad i oboustranná přátelství. Na to Varnsdorf nedoslýchával a tak jen létalo od úst k ústům:

PRAHA: Kdo vás bije?

VARNSDORF: Policie! /v tuto chvíli se část strážných otáčí k hostům zády. Řetěz ochranitelů je nyní oboustranný/

PRAHA: Proč?

VARNSDORF: /mlčí/

PRAHA: Proč útočíte na domovy, plné dětí?

VARNSDORF: Vemte si je domů k vám!

PRAHA: My je tady máme!

VARNSDORF: Ať žije Varnsdorf! /rozvíjejí černou vlajku a otáčejí se na ústup, směrem k sídlu vlády/

atd. atp. . .

Uprostřed kolísající linie střetu stále útočí agresivní starší dáma v manžestrácích a pánském účesu. Do varu se však dostává i mladičká účastnice pod transparenty NE

RASISMU. Otcovsky se snaží zasáhnout starší občan, který dívence vytýká řadu chyb i na straně anarchistů a jim podobných: jejich sklon k povalečskému životu bez domova, bez řádu a směrem k drogám. Dívka pod zahaleným Palackým obratem vyrukovala se slovníkem, jehož vulgarita už se začala blížit slovníku přední české političky.

Navíc, moudrý starší pán má výrazně romské rysy, což vyhulené hlavičce zřejmě nedochází. Zato však rozmluva zaujme posledního z varnsdorfských: ačkoli kanárkově žlutý člen pomocné stráže začíná zle vykřikovat Romovi do tváře, po několika tlumených větách si blond Varnsdorfan s tmavým Pražanem tisknou pravici, což vyvolá letmý a úsměvný údiv v kamenné tváři velitele profi/policejního sboru. Poté se zvolna rozcházíme a znovu nikdo nevyhrál.

Jarmila Hannah Čermáková

z obsahu

Víc zaměstnaných

Brněnský IQ Roma servis zlepšuje uplatnitelnost lidí z ghett

strana 2

Fotky Lukáše Houdka v letech u Písku

Zájemci o historii jsou vítáni

strana 2

Náš člověk v Haagu

Alica Heráková srovnává českou, romskou a holandskou identitu

strana 3

Proč to v Krumlově jde?

Jak romsko-české soužití začalo

strana 4, 5

Odvaz na slovenském festivalu Sam Adaj

Reportáž od Márie Demeové

strana 6, 7

Lukrecius Chang: Chce to mluvit se svými fans přes web

Komunita hhipoperů na Karvinsku má jistou výjimečnost: Ztotožňuje se s ní více mladých Romů. Mezi tamní krále hhipopu totiž patří Lukrecius Chang, známý našim čtenářům už z předešlých čísel RH. Zajímalo nás, co se u Changa za těch pár měsíců změnilo...

Z hhipoperských textů někdy doslova srší kritika. Co naštvalo v poslední době zrovna vás?

Spousta věcí. Hlavně lidi se mění a nedodržují pravidla. Každý chce rychle nahoru i když má talent nulový. Někdy nechápu, proč zrovna takoví lidi mají v něčem štěstí. To je fakt zákon schválnosti. No, takže čekám, kdy přijde má šance a ukážu jedinečné kousky.

Fajn, snad ta doba přijde. A jak to vidíte s prací, se zaměstnáním?

Pokud člověk nemá stabilní práci, nemůže nic moc dalšího dělat. Znáám to ze zkušenosti. Mailem se přihlásíte do výběrového řízení a odepíšu vám – ano, bereme vás. Ale jak přijdete osobně, klidně i v solidním oblečení, jakmile uvidí že jste Rom, hned se mění situace a řeknou vám, že mají plný stav, že se vám možná někdy ozvou podobně.

Máte ještě druhou zálibu – box. Znáte další Romy, které tenhle sport trénují?

Jezdím se hodně dívat na turnaje a klubové tréninky a žádné romské kluky tam nevidím. Většinou jsem tam mezi nimi jediný. Tohle je ale škoda. Většinou se Romové na takový trénink bojí jít, protože si myslí, že ho tam ubijou. Ale tak to přece není. Pokud jdeš na trénink, tak trénuješ, nic víc. Ale tohle se těžko

říká, člověk si to musí sám vyzkoušet. Bojové umění je těžké, ale když ho člověk zvládne, vyhrál sám nad sebou. Je dobré, abys měl svůj tým, který se stará naplň s tebou o tvoji tvorbu a reklamu na webu. Mít prostě spolehlivé lidi kolem sebe. Myslím, že to jsem si v poslední době vybudoval, takže fungujeme už delší dobu a úspěšně. Nejdůležitější pro rapera jsou podle mě live vystoupení a kontakt z lidmi. Jinak se potom těžko někam člověk dostane.

Co by vás potěšilo na romské kulturní scéně?

Myslím, že by se měl natočit film o romském talentu. A ne pořád romale čhavalé, jak žijou Romové někde na periferii a hrajou blbě na kytaru. Tohle je přesně ten špatný příklad... Spíš by ty lidi vytrhnul z letargie film třeba o tom, že romský kluk má svůj

sen, má velký talent v hudbě a sportu a zkouší se prosadit.

Vaše nahrávky – jdou na odbyt?

Prodejnost CD klesá a lidi moc originální CD a DVD nekupují. Ale opravdoví fans tuhle věc podporují a důležité je, že interpret udržuje vztahy mezi fanoušky přes svůj web. O tohle se snažím celou dobu a většinou to tak funguje. A mám šanci s nimi probírat co jsem jim líbí či ne a tak.

Myslíte, že stačí talent a reklama? Fungují v téhle branži taky známosti?

Český šoubyznys je začarovaný kruh. Samozřejmě, pokud nemáš známosti, tak prostě nehraješ v rádiu v odpoledním čase, kdy ho poslouchá nejvíce lidí.

Ptal se Pavel Pečinka

zaznamenali jsme

BRNO – Muzeum romské kultury bylo zařazeno do mezinárodní sítě muzeí, připomínajících minulá utrpení a křivdy. Je to síť International of Sites of Conscience, čili Mezinárodní síť míst svědomí.

STARÁ BOLESLAV – Na Národní svatováclavské pouti k oslavě svátku svatého Václava promluvil prezident Václav Klaus ke katolickým duchovním. Ve svém projevu vyzval k odporu proti sociálnímu státu, který nazval „falešným s nezaslouženým blahobytem ničícím vše tvůrčí a otupujícím talenty, aktivitu a pracovitost, neboť ta se přestává vyplácet“. Projev vyvolal rozpačité i bouřlivé reakce.

PRAHA – Ministr školství Josef Dobeš chce rozjet „šťáry“ na školách, které dříve nesly označení zvláštní. Školní inspektoři mají za úkol zjistit, zda v těchto školách nesedí žáci, kteří nemají mentální postižení. Už při loňské podobné kontrole bylo zjištěno, že 27 % dětí je v těchto školách zařazeno nesprávně. Tyto školy byly postiženy finančně.

PRAHA – Stát si „posvítí“ na exekutory. Právníkům a exekutorům by se měla snížit odměna za vymáhání nižších dluhů o polovinu. Je to předmětem novel vyhlášek o odměnách advokátů a exekutorů. U advokátů se sníží odměna o polovinu v případech, kdy učiní v řízení méně než tři úkony. Pro exekutory se sníží odměna v případech, že dlužník zaplatí do 15 dnů na paušální odměnu ve výši 1750 Kč. Přesto však dlužník zaplatí za dluh pouhé jedné stokoruny téměř 9000 Kč, což je stále nehorázné!

RUMBURK – Už je zde klid. Došlo k němu díky tomu, že místní Romové pod vedením Jana Demetera založili romské hlídky, které chodí po městě a do rodin a dohlížejí na klid. Hlídky mají podporu radnice. Jan Demeter je silnou autoritou mezi Romy a proto hlídky mohly vzniknout. Ve Varnsdorfu taková autorita není, podobné hlídky tam zatím nevznikly. V Novém Bydžově se však v nejbližší době romské hlídky také ustaví. Radnice zaměstná dva muže jako asistenty prevence kriminality. Silnější romskou autoritou zde představuje Josef Čureja, který zde vystupuje jako spojka mezi radnicí a Romy.

SOFIE – Bulharskem stále zmítají masové protiromské nepokoje. Vznikly na protest proti smrti Bulhara Angela Petrova, kterého v obci Katunica srazil minibus řízený příbuzným romského „barona“ Kirila Raškova, řečeného car Kiro. Řidič Simon Josefov nechal přejetého mladíka ležet bez pomoci. Policisté současně zatkl i samotného Raškova pro podezření z vyhrožování zabitím. Raškov proslul již dříve celou řadou trestných činů. Obchoduje s alkoholem pochybné pověsti a údajně neplatí daně. Vláda i policie zřejmě činnost Kirilova klanu přehlíží a to z důvodů korupce. Demonstranti protestují proti dosavadní beztrestnosti tohoto klanu.

LETY – Při pietní akci, pořádané zde Romy, zastoupenými Čeňkem Růžičkou, předsedou Výboru pro odškodnění romského holocaustu, se několik desítek romských osobností rozhodlo založit romskou politickou stranu. A to jako reakci na silící protiromské nálady ve společnosti. Romské autority míní, že to je jediná možnost jako dosáhnout účinnějšího dialogu mezi místními autoritami s pozicí v zastupitelstvech radnic a se zástupci státu. K prvnímu přípravnému setkání došlo ve čtvrtek 29. září.

BRNO – Ještě donedávna pracovalo v jihomoravské metropoli uskupení nazvané PSI (Poradní sbor pro integraci sociálně vyloučených komunit), složené ze zástupců radnice a nevládních organizací. Tento tým projednával situace, které by mohly vyústit v krizi a navrhoval jejich řešení příslušným výkonným orgánům. Rozhodnutím Rady města Brna byl tento tým zrušen z důvodů, které účastníkům nikdo sdělil. Toto strohé sdělení obdržel od zástupkyně primátorky Jany Bohuňovské i redaktor RH Karel Holomek, člen tohoto týmu. (www.romea.cz, kh)

Výstava romských autorů na fotografiích Lukáše Houdka zavítala do Let

LETY U PÍSKU – Lacho lav sar maro je výstavou patnácti portrétních fotografií romských autorů a autorek z Česka a Slovenska, které v loňském roce fotografoval romista a fotograf Lukáš Houdek v rámci projektu sdružení ROMEA Šukar laviben le Romendar (Krásná slova Romů). Tito autoři v průběhu minulého roku publikovali svá díla na zpravodajském serveru www.romea.cz. Vystavené snímky doplňují ukázky tvorby romských autorů.

Výstavu organizuje sdružení ROMEA v rámci projektu Romštinou k účtě a toleranci, který uskutečnila v roce 2010 v rámci Evropské charty regionálních a menšinových jazyků. Projekt financoval Úřad vlády ČR. Výstava potrvá do 31. 10. 2011 (mč)

Česká televize vysílá od září klip Neviditelní o pracujících Romech

PRAHA – Během celého podzimu 2011 můžete na kanálech České televize shlédnout spot Neviditelní, který je produktem spolupráce neziskové organizace IQ Roma servis a reklamní agentury Ogilvy&Mather Morava.

Spot se snaží s nadsázkou poukázat na negativní předsudky, jež často provází romskou menšinu a předat majoritní společnosti sdělení, že Romové pracují a pracovat chtějí. Shodou náhod je spot vysílán právě v době, kdy se v české společnosti objevují projevy rasismu, založe-

né na jednostranném a stereotypním obrazu Romů. Autoři se snažili, aby klip diváky přiměl k zamyšlení se nad tímto obrazem a vlastními předsudky. V klipu se ocitáme v nočním městě, kde taxíky jezdí bez řidičů a ulice se zametají samy. Úkolem sociálního spotu je čelit zažitým předsudkům a upozornit na to, že skutečnost, že Romové pracují, je často opomíjena či zůstává stranou pozornosti většinové společnosti.

Společnost IQ Roma servis uskutěčňuje řadu projektů, které pomáhají Romům se začleněním na pra-

covní trh nejen v jihomoravském kraji. Spot tvoří součást kampaně Ethnic Friendly zaměstnavatel, která zviditelňuje firmy a podnikatele, zaměstnávající Romy a jiné etnické menšiny. Realizátorem kampaně je reklamní agentura Ogilvy&Mather Morava. Spot natočil režisér a herec Vít Karas.

Spot můžete shlédnout na stránkách projektu Ethnic Friendly zaměstnavatel www.ethnic-friendly.eu (http://www.ethnic-friendly.eu/nas_spot).

Lukáš Grůza
Pracovník IQ Roma servis.

IQ Roma servis zlepšilo pracovní uplatnění Romů na jižní Moravě

BRNO – Nezisková organizace IQ Roma servis poskytuje poradenské služby v oblasti zaměstnání a vzdělání, především lidem ze sociálně vyloučených lokalit jihomoravského kraje. V první polovině roku 2011 se na její pobočku na brněnských ulicích Cejl a Hybešova, v níž pracuje sedm kvalifikovaných poradců, obrátilo již 633 klientů.

S nimi proběhlo 3099 rozhovorů, z nichž skoro polovina (42 %) se týkala zaměstnanosti. Další problémy, které jsme s klienty řešili, byly spojené s udržením a hledáním nového bydlení (16 %) a s efektivním řešením dluhů (21 %). Ostatní kontakty poradenské služby se dotýkaly dalších různorodých sociálních témat (sociální zabezpečení, diskrimina-

ce v zaměstnání, přístupu ke službám, rodinné a mezilidské vztahy, zdravotní péče aj).

V oblasti zaměstnanosti je v našich službách (na rozdíl od např. Úřadů práce) kladen důraz na individuální práci s klientem. Nejčastěji přicházejí klienti, kteří dosud neuspěli při hledání práce, protože jim k tomu chybí základní znalosti a kompetence. Těmto klientům zprostředkováváme odpovídající nabídky volných pracovních míst a spolupracujeme na zvyšování jejich kompetencí (tj. pomoc s vytvářením a úpravou životopisů, asistence při práci s e-mailem a internetem, nácviky telefonátů a pohovorů se zaměstnavateli, kontakty a orientace v personálních agenturách, efektivní vyhledávání v na-

bídkách na internetu, startovací Word/Excel PC kurz pro dospělé). Od září 2011 také nově organizujeme začátečnický kurz angličtiny pro dospělé.

„S jistotou víme, že alespoň 41 klientů si díky naší službě našlo dlouhodobou nebo alespoň krátkodobou práci. Pozitivní výsledky ve sledovaném období jsou o to podstatnější, přihlédneme-li k tomu, že většina našich klientů jsou lidé dlouhodobě nezaměstnaní, často bojující s předsudky a omezeními kvůli nízkému, či naopak vyššímu věku, zdravotním potížím a příslušnosti k romskému etniku“ vysvětluje Martina Petlachová, vedoucí služby v Brně.

Jana Kvapilová
Pracovnice sdružení Drom
(jana.kvapilova@iqrs.cz).

Co ukazuje anketa v Kulturním památníku Lety za srpen 2011?

LETY – Návštěvníci Kulturního památníku Lety mají v rámci prohlídky možnost odpovědět na několik anketních otázek. Anketa vyplňuje zhruba každý 10. návštěvník.

Ale za předpokladu, že tam většinou jezdí celé rodiny nebo dvojice, bude tento podíl ještě vyšší. Závěry ať si udělá každý sám. Co mě nejvíce těší je to, že ačkoliv je anketa anonymní a na místě není nikdo z obsluhy při vyplňování lístků přítomen, nesetkáváme se s žádnými negativními nebo dokonce pejorativními názory. Pouze jeden návštěvník na lístek poznamenal „co to asi muselo při rekonstrukci stát...“ a jeden návštěvník si položil otázku „zda-li tam jezdí také Romové a zda má toto místo pro ně nějaký vliv na vnímání jejich historie, protože zde žádného Roma nepotkal“. Také v srpnu jsme zaznamenali značný zájem veřejnosti o toto místo a měsíční návštěvnost překročila číslo 2000.

Souhrn od 1. do 28. srpna 2011, bylo vyplněno 186 lístků

Jak jste se o KP Lety dozvěděl/a?
webová stránky 16
informační leták 12
informace v médiích 79
od známých 34
informační panel v Písku 16

v Lidicích 9 náhodou jedu okolo 54
v Ležákách 4 ukazatele 3

informace z (Infocentrum, Klub turistů, Czech Turism, aj.) 7
ve škole 2
z připravované akce pro cyklisty 0

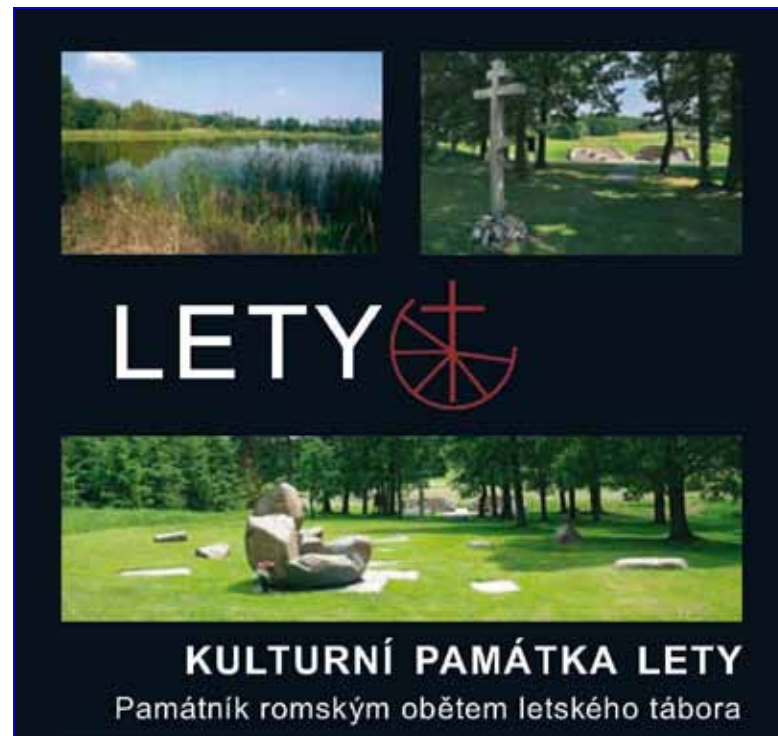
Co vás přivedlo do památníku?

zajímá mne historie 62
naučná stezka 7
krátkodobá výstava v IC Lety 2
zvědavost 61
trávím v okolí dovolenou 52

Co vás nejvíce zaujalo?

expozice 45
replika ubikace 61
úprava pietního území 55
naučná stezka 12
výstava v IC Lety 9
celková úprava památníku 78
vůbec nic 17
zápach 1

Milouš Červencel

Jaké jsou možnosti integrace v nízkoprahových zařízeních?

V dnešní době existuje spousta sociálních zařízení a center, které se všemi dostupnými prostředky snaží o integraci romských dětí a mládeže do společnosti. Jednu z možností představují i Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (NZDM), kterých funguje v této době po celé republice 233.

Avšak pod pojmem „Nízkoprah“ si někteří lidé představují místo, jenž slouží lidem s mentálním či fyzickým postižením. Ovšem opak je pravdou. Tato sociální služba je určena pouze dětem a mládeži ve věku od 11 do 26 let, a to jakékoli rasy a vyznání, kteří potřebují pomoc, zázemí nebo se prostě jen chtějí seznámit s novými lidmi. Uživatelé nemusí za čas v NZDM platit a mohou kdykoliv svobodně odejít a zase přijít. Svoji péči jim zde věnují vyškolení pracovníci, kteří je maxi-

málně podporují v jejich dobrých úmyslech a snaží se pomoci s jakýmkoli problémem či situací.

Uživatelé mohou také využívat veškeré vybavení, a to například: stolní fotbal, ping pong, playstation, počítače s připojením na internet podobně.

Jedná se tedy o formu soužití mezi romskou a neromskou mládeží, která se různými způsoby učí vzájemnému respektu, pochopení a sounáležitosti. Mezi aktivity, jež uživatelé společností i vykonávají, patří letní tábory, výlety či pořádání výstav. Společně se také učí novým ručním pracem a spouště dalších věcí.

Z pohledu člověka, který tuto službu navštěvuje, mohou říci, že je nejen pro romskou mládež velmi prospěšná. Vždy se Vám se tu dostane pochopení a pomoci. Pracov-

níci jsou velmi milí a ochotní. Každý den se zde setkávám s odlišnými názory, s jinými pohledy na svět. Úplně přirozeně se tedy učím pokoře a pochopení jiných mentalit.

Denisa Danielová

Studentka střední zdravotní školy v Uherském Hradišti.

Kdo se bojí, ať nehledí do zrcadla

Proč se vzdělání Cikáni nehlásí ke své národnosti? A proč odjíždějí Holanďani ze své upravené země s karavany kamsi na východ? A proč třeba v Čechách nesežene obchod s typicky českým zbožím? Jak to spolu souvisí? Hodně. Tři různé věci, jediný jmenovatel.

Naše identita je jako zrcadlo. Svou vlastní tvář můžeme vidět jenom v odraze. Tenhle text píšu z nizozemského Haagu. Právě tady jsem vyřešila (alespoň pro sebe vyřešila:) zapletlý problém toho, proč Holanďani, když mají tak krásnou zem, odjíždějí v karavanech na šílené výlety kamsi do kempů v Čechách... Jasně, mají placatou zemi, tak rádi jezdí do hor. Dá se očekávat, že je to pro ně levný a efektivní způsob, jak si užít exotiku. Jádru pudla je ale zakopaně jinde. Jako vždycky – hlouběji.

Holanďani mají krásnou, dokonale zorganizovanou zemičku charakterizovanou nezakrytými okny a otevřenými pohledy do dokonale spořádaných domácností. Holandská země je zkrátka taková, jací jsou Holanďani... A jejich vášeň pro karavany a kempy? Do postkomunistických zemí plných chaosu a státních lesů prý jezdí ve své touze po svobodě! Čím to je, že navenek tak svobodomyslný národ žije v tak dokonale zorganizované zemi, že tu svou svobodu postrádá? A co to vypovídá o holandské identitě?

Pro mě je to jako s pohledem do zrcadla. A ne náhodou jsem si to uvědomila stovky kilometrů od domova. Abychom viděli jací jsme, musíme se na sebe dívat zvenku. Víme, je to docela banální zjištění, ale plynou z něho zajímavé otázky.

Otázka číslo 1. Proč to tak je...? Proč se třeba vzdělání Cikáni v Česku tak málo hlásí ke svému původu? Co tohle vypovídá o romské identitě? A je to stejné, jako kdybych se měla stydět v Nizozemí říct, že jsem Češka proto, že jsou Češi v zahraničí vyhlášeni tím, že kradou jako straky? Těžko – já sama jsem nikdy nic neukradla; nemám na to prostě tu správnou motivaci. Pro mou identitu Češky je přece jedno, jestli jiní Češi kradou. A stejně tak – pro mou romskou identitu je přece jedno, co dělají jiní Cikáni.

Pociťuju tady v Nizozemí, že moje identita se odhalila jako nahé tělo v létě, sotva jsem vytáhla paty za hranice. Jen já a svět, pro který jsem nepopsaný list. Co na něj napíšu, záleží jenom na mě.

S romskou identitou v Česku to tak není. Spousta zkušeností, spousta očekávání. Všichni Cikáni jsou jako popsané listy, jejich identita je jako kniha, ve které je napsáno na první stránce: Pozor, dej si bacha. Právem?

Ptám se sama sebe – Kde je identita Cikánů, kteří studují, platí daně a nikdy nic neukradli? Potichu se asimilovali a jakoby se jich to netýkalo, nehlásí se „ke své krvi“. Jaký podíl tedy mají na tom, že romská identita vypadá tak, jak vypadá? A ptám se s úžasem – Jak moc zvenku se musíme vidět, aby nám došlo, že je to I NAŠE IDENTITA? Že i my jsme za její obraz zodpovědní?

Vrátím se teď ke svému „češství“. Česká identita je taky oblíbené téma. Zvláště když jde o hokej.

Podle spousty názorů, se kterými jsem měla možnost se konfrontovat, česká identita neexistuje, protože se nemá s čím ztotožňovat a navíc jsme beztak všichni napůl Němci. Je to pravda?

Nevím. Ale tahle otázka mě zaměstnávala, když jsem obíhala centrum Brna a hledala vhodný obchod pro nákup suvenýrů z Česka pro holandské kolegy. Co jim, sakra, koupit? Fidorky a becherovku? A proč, sakra, není v každém městě obchod s českými dobrotami a specialitami, kam můžou chodit turisté a kde bude aspoň skrze české výrobky cítit česká identita?

(Když si uvědomím, jak významnou roli hrají v celé věci syrečky, napadá mě, že by ta identita moc nevoněla).

Není pravda, že Češi svou identitu nemají. My se taky musíme hodnotit zvenku. Jsme na tom líp než Slováci, hůř než Holanďani, máme větší smysl pro humor než Němci a pijeme skoro jako Dáni. V jakési pohádce zaklela jakási suďička prince, narostl mu obří nos a královna nechala odstranit ze zámku všechna zrcadla, aby chudáček princ neviděl, jaký je ohavný. Ale když na to princ přišel, obvinil královnu ze slabosti.

Jak je to tedy s identitou a skutečností, že se můžeme vidět jenom v odraze, zvenku? Ani my nechceme v zámku žádná zrcadla. Bojíme se vidět své obří nosy.

Alica Heráková

Dříve vedoucí vysílání Hitrádia Magic Brno, nyní na studijní stáži v Nizozemí.

komentář

Fakta a souvislosti aneb kdo je kdo?

KAREL HOLOMEK

Není nic důležitějšího pro utváření názorů na společenské dění než vnímat fakta, dávat si je do souvislostí, vědět, kdo je kdo a kdo byl kdo. Tak se podívejme na to, jak think tank (myšlenkový buldozer – volný překlad autora) Občanského institutu v čele s Romanem Jochem ovládl Úřad vlády.

Nejdříve fakta: Naši paní zmocněnkyni pro lidská práva do funkce navrhl pan Roman Joch, poradce premiéra. Příbuznost s manželkou premiéra ponechme stranou, i když svoji roli nepochybně hrála. Paní zmocněnkyně pak jmenovala svým zástupcem pro celou Sekci lidských práv na Úřadu vlády pana Matyáše Zrna. Premiér jmenoval na truc ministru zahraničí státním tajemníkem pro Evropskou unii pana Vojtěcha Bellinga. Paní Michaela Freiová je jednou z členek výboru pro lidská práva, má tedy možnost ovlivňovat cestu, kterou se tento výbor bude ubírat, mluvit do toho, co bude doporučovat k řešení vládní zmocněnkyni a jak. Teď souvislosti:

Všichni jmenovaní pánové i dáma patří k Občanskému institutu, jehož šéfem byl nebo je Roman Joch. Teď tedy obsadili Úřad vlády na vele důležitých postech. Nezbyvá než komentovat blíže ujišťování Romana Jocha v době, kdy proti němu protestovala – marně – značná část občanské sféry: „*Nedramatizujte to, premiér mne nemusí poslouchat! Náš vliv se přeceňuje!*“ A pan premiér: „*Inspirativní člověk. Nemusím ho poslouchat!*“ Závěr: Je vidět, že pan premiér poslouchá – a jak ochotně! Napříště také víme, až nám pan Joch něco sdělí, že to bude nejspíš fabulace. Moc morálky, na kterou si on tak potrpí, v tom není!

A naposled: Kdo je kdo?

Roman Joch je ten, kdo prohlašuje za zcela zbytečné instituty občanské sféry a Ústavu považuje za jedinou a postačující instituci k obhajobě lidských práv. Dál už nic netřeba. Homosexualita je dle něj nemravná a mučení vězňů má své opodstatnění, pokud zachrání jiné životy. Prosazuje tradiční roli ženy v domácnosti, moc státu by měla být zaměřena na udržení pořádku a práva, nikoliv však na výchovu.

Matyáš Zrno má zase skvělou pověst v genderu, jeho prý nejlepší kvalifikací pro pracovníka v oblasti Sekce lidských práv spočívá ve znalosti práv žen v Lógaru, které prý trpěly na rozdíl od českých žen.

Vojtěch Belling se považuje spíše za akademika, k Občanskému institutu se příliš nehlásí, ale svoji příslušnost k němu nepopírá. Evropskou unii považuje za realitu, která nemá alternativu. Nyní tedy logika závěrů, které rovněž nemají alternativu:

Teď tedy máme Úřad vlády i Sekci pro lidská práva obsazenou členy „think tanku“ Občanského institutu. Volnému prosazování jejich názorů již nic nebrání. Dovolím si několik otázek:

Co na to říkají občanskí členové Rady vlády pro záležitosti Romů a vědí o tom něco? Co na to říká ředitel Agentury pro sociální začleňování, do nedávna druhý nejdůležitější člověk Sekce? A hlavně – co na to říká paní zmocněnkyně? Existují jen dvě možnosti, které má:

1. Přijala a jmenovala pana Zrna s vědomím, co on je a co bude prosazovat
2. Nebo to neví a je tak naivní, což nepředpokládám. Zřejmě spíše lehce a snadno podlehla nepřímému nátlaku z jisté vděčnosti. Obě varianty jsou zavrženímhodné!

Poznámka na okraj: všechny mnou jmenované osoby se považují za pouhé úředníky. Jako taková odmítají poskytovat informace médiím, ač jim to obvykle dopředu přislíbí. Paní zmocněnkyně nám již dříve potvrdila, že chce být rovněž úřednicí s poukazem na to, aby byla co nejméně vidět a mohla tím více pracovat.

Skutečně pozoruhodný a jednolitý tým našich lidskoprávních ochránců!

Ve Trojce začalo Moje dvacáté století

BRNO – Moje 20. století – tak zněl název prvního ročníku brněnského festivalu svobody proti totalitě. Chce netradičně propojit svědectví pamětníků dvou totalitních systémů 20. století s divadelním představením, hudbou, výstavou či poezií, to vše v kavárenském prostředí u piva či kávy.

Kavárna Trojka na Dominikánské ulici, známá svým bohatým kulturním programem, se tak do listopadu stává dějištěm několika na sebe navazujících programů nabitých předními umělci i nezávislou brněnskou scénou. „*Pro návštěvníky jsou připraveny komponované večery, jejichž cílem je zprostředkovat zejména mladé generaci naše moderní dějiny a upozornit na význam a hodnotu svobody.*“ řekl organizátor akce Michal Doležel. Mezi hosty festivalu nechyběli režisérka Olga Sommerová, básník Ivan Jirous, písničkářka Dáša Vokatá, John Bok či Iva Bittová.

Na své 20. století pak zavzpomínal předseda Židovské obce Brno Pavel Fried, plukovník ve výslužbě a někdejší pilot 310. stíhací perutě Emil Boček a bývalý politický vězeň z 50. let Zdeněk Křivka. Jednotlivé večery obohatala brněnská divadla Kufr, Feste a Líšeň či prostějovská kapela Létající rabin. Více na www.moje20století.cz.

(st)

Matka Cikánů aneb o zázraku v Českém Krumlově

promodralé prstíky, odložila kolo a rozhořčeně schovala dítě pod bundu. Schoulilo se jí v náručí a hned se počuralo. Nevyvedlo ji to z míry. „Pani, vraťte to děcko!“ Nařídil jí odněkud skřípavý ženský hlas. Rozhlédla se kolem, ale nikoho nikdo.

„To dítě potřebuje boty a pořádné oblečení!“ křikla.

„Pusť to děcko nebo tě zvalchuju, jak handru!“ přilétla vzápětí výhružná odpověď.

„Co chcete pani?“ přidal se zlověstně mužský hlas.

Potom, jakoby vyrostli ze země, obklopili ji mužští s vidlemi a sekýrami. Tmaví, rozdrbaní, s cigaretou přilepenou na rtu a nevypytatelným pohledem.

Opatrně postavilo bosé dítě na zem.

„Já jsem Tomanová z MNV (Městský národní výbor – dnes Městský úřad). Je zima. Přišla jsem vám pomoci,“ řekla pevným hlasem a s pohledem upřeným na nejbližšího z nich.

„Možná se odehrálo jinak, už je to skoro padesát let, kdo si to má pamatovat,“ pátral v paměti Toman starší. Seděli jsme tehdy v polovině předloňského července s ním a jeho synem v zahradní besídce jejich pensionu Slunečný dům v Českém Krumlově, a na rozdíl od podzimu 1963, panuje kolem letní třicetistupňové vedro. Toman senior se sem přistěhoval v roce 1960, aby se stal ředitelem místního lesního závodu, a když jeho tři synové začali chodit do školy, manželka si našla práci na sociálním odboru Městského národního výboru. Nejdříve dostala na starost sociální dávky, ale s tím nespokojila.

Tehdy v listopadu, před 48 lety, se z Vyšného vrátila bez kola. Bicykl v průběhu její návštěvy zmizel, jakoby se do země propadl. Ty čtyři kilometry zpátky na MNV ale ušla, aniž by si to uvědomila. V hlavě si jí rojily nápady a hlavně jí hrálo u srdce, že se jí podařilo navázat kontakt. Usnadnila jí to statná cikánka, která si přišla pro svou bosou ratolest a přitom nařikala, že není čím topit. Vzápětí ji obklopil houf ostatních žen a nářky a stesky jen pršely. U večere, když vyprávěla manželovi a dětem o zážitcích z Vyšného, k nelibosti svých synů

řekla, že jí to přišlo, jako když oni si něco vynucují. „Prostě jsem je pořádně okřikla. A najednou to šlo, pochlubila se nám Miluška,“ vybalil si Toman mladší. Dodává, že pro něj to nikdy nebyla maminka, ale Miluška.

Má její výšku i velké hnědé oči. Spolu s jeho otcem jsme dál splétali z útržků vzpomínek dohromady její příběh matky českokrumlovských Cikánů. Toman starší si vzpomněl, že když si u žen z Vyšného zjednala pořádek, vytáhla zápisník, zapisovala jména a požadavky a Cikánky disciplinovaně odpovídaly na otázky. A tak než vstoupila na radnici, měla jasno. Nejdřív potřebují uhlí.

Uhlí, zimní boty, žádné poukázky

To předloňské parné léto, když Toman senior ještě žil a povídali jsme si v zahradní besídce pensionu jeho syna, právě odehnal vosu od hrnku s oslazenou kávou, který mu stydl v průběhu našeho povídání na stolek, když nám začal přefíkávat rozhovor, který se asi tehdy mohl odehrát na národním výboru.

„Jak si to představuješ?! To přece nejde. To je proti předpisům!“ vyjel na Tomanovou vedoucí sociálního odboru.

„Ať přijdou, vyplní žádost. Až ji vyřídíme, můžou dostat poukázky do uhelných skladů,“ připomínal ji úřední postup.

„Ukradli mi kolo,“ oznámila mu. Zůstal na ni nechápavě koukat.

„Myslíš, že mi to další spíš nevezmou, když jim zítra přivezu nákladák uhlí, nebo když jim řeknu, že si sem mají přijít vyplnit žádosti?“

„Prosím,“ pokrčil alibisticky rameny, „když ti to odsouhlasí i Malý… (tehdejší tajemník MNV).“

A Malý s Cikány vyřešit. Viděl v nich lidi, kterým je třeba pomoci. Vzpomínal Toman starší. Řekl, že tenkrát toleranci mnohých z jeho generace podmínila válka. Při totálním nasazení v různých částech Evropy se setkával s lidmi skoro ze všech koutů světa. Zvykl si na to, že nejen každý nezná Smetanu nebo Alše, ale třeba taky splachovací záchod.

„Přijela vétřieska (Praga V3S),“ pokračoval u stydnoucí kávy Toman starší v rekonstrukci počátku působení své manželky na českokrumlovské radnici. „Vysypala uhlí na náves. Miluška nařídila, aby si každý přinesl, co měl. Chlapi dostali lopaty a rozdělovalo se do rodin. Řídí se závozníkem hlídali a Miluška chodila do stavení a čekala, až zatopí. Dostala se tak mezi ně a taky alespoň trochu zabránila tomu, aby to uhlí hned prodali nebo vyměnili,“ vyprávěl Toman starší a oči se mu trochu zamžili. Hleděl na růžové keře zářící v prudkém odpoledním slunci, jakoby skrze ně mohl znovu zahlédnout na počátku zimy před padesáti lety svou Milušku zachumlanou do své lyžařské bundy, jak se v gazíku (džíp sovětské výroby) natrásá cestou do Vyšného na tvrdém sedadle vedle řidiče a za ní poskakuje hromada šedých papírových krabic se zimními botami pro děti. „Rozdávala holčákům a klukům boty a už s nimi povídala. Zjišťovala, jestli chodí do školy, jak často jsou nemocní, co jedí… V tom byla moc šikovná,“ vzpomínal Toman senior. „Ale,“ zdvihl prst, „už si začala klást podmínky. Dostanete nová kamna, kabát nebo to či ono, ale jen když uklidíte to, spravíte tamto a podobně.“ Podle něj jeho manželka hned pochopila, že smysl bude mít naturální směna: Za konkrétní splnění úkoly, konkrétně věci.

„A uměla si prosadit svou,“ dodal s plachým úsměvem Toman junior. „Doma, ale i mezi Romy. Pane, ta uměla zakřičet,“ rozpomněl se ještě po krátké odmlce.

„To jo“, přizvukoval jeho otec, „to ale oni respektovali. Víte, to bylo až mnohem později, až už bydleli v Krumlově. Někdy se dopoledne sešli Cikánky u kašny na náměstí a klevetily. Stačilo, aby Miluška vyšla před radnici a už byly pryč. Věděly, že by na ně hned spustila, proč neperou, nevaří, kde jsou děti…“ Hned však dodal, že Romové brzy poznali, že je má skutečně ráda.

„Ona měla opravdu velké srdce. Tu tady měli rádi všichni, nejen Romové,“ dodal láskyplně Toman junior. „Jó, pani Tomanová, to byl kdysi tady v Krumlově pojem,“ potvrdil jeho otec.

V Českém Krumlově nejsou romští kapsáři, zato je tam nejvyšší procento smíšených romsko-českých manželství v republice. Tamní komunita Romů má svou podnikatelskou i politickou elitu a s Neromy žije ve shodě, která nemá jinde v Česku obdoby. Za touto idylou, která má dnes už své trhliny, stojí „matka Cikánů“ Miloslava Tomanová. Zemřela před sedmi lety, a přestože i bez odborného vzdělání v oblasti sociální práce s romským etnikem dosáhla toho, co dosud nikomu nepodařilo, oficiálně jí nikdo ani nepoděkoval.

O českokrumlovské „matce Cikánů“ mi jako první vyprávěl romský podnikatel Desiderius Dunka. S jejím manželem Jaroslavem Tomanem a jeho synem Mirkem jsme se pak pokusili, před dvěma lety, dát dohromady příběh o tom, jak se jedné cílevědomé ženě kdysi podařilo v malém obrátit svět skoro vzhůru nohama. Použili jsme k tomu určitou vypravěčskou nadšázku. Lidská paměť je ošidná a mnoho věcí se v detailech mohlo odehrát jinak. Důležitá je však podstata a tou je jednoduchý recept Tomanové, jak věci změnit: Nebát se odpovědnosti a mít lidi ráda. Vznikl tak článek po časopis Reflex. Byl

již připraven k vytištění, ale nikdy nevyšel. Později nezaulal ani redakce týdeník Respekt nebo deník Právo. Pan Toman starší mezitím zemřel, ale řešení romské otázky zatím nikam zvlášť nepokročilo. Spíš naopak. V severních Čechách musí v posledních dnech řešit napětí mezi romskou menšinou a českou většinou policie.

Ghetto ve Vyšném

Konec listopadu 1963 byl v Jižních Čechách studený a větrný. Povětřím poletovalo jen pár vloček. Po cestě směřem na Klet' od českokrumlovského nádraží usilovně šlapala do pedálů hezká vysoká mladá žena v lyžařské bundě, manšestrových kalhotách a vysokých šněrovacích botách. Kolo skřípalo a na hlavě měla pleteného kulicha červeného jako malinu. Když vjela do osady Vyšný, slezla z kola a vedla je pomalu mezi nuznými domy, s dekami v rozbitých oknech a s dvorky plnými odpadků. Z několika komínů stoupal kouř, ale nikoho nezahlédla, dokud se před ní náhle nezjevilo asi dvouleté cikáně. Bylo bosé, v roztrhané teplákové soupravě, chvělo se zimou a ostražitě si ji prohlíželo. Žena sklouzla pohledem na špinavé,

V besídce zavládlo na chvíli ticho, jakoby k uctění památky „matky Cikánů“.

Práce v papírně ve Větrní

„Práce,“ promluvil náhle do toho ticha Toman senior. „Chlapi se váleli doma a nic nedělali. V lese ani na poli se neuplatnili. Cikánky nadávaly a Miluška si lámala hlavu, co s tím“.

Už si nebyl jistý, ale myslel si, že někdo Milušce poradil, aby zašla za nepsaným místním cikánským králem, který pracoval v papírně ve Větrní. Byl z rodiny Dunků.

„On už tehdy, myslím, bydlel s rodinou na sídlišti Špičák mezi českou majoritou“, poznamenal Toman Junior.

Jeho otec to nekomentoval. Pokračoval ve vyprávění o tom, jak „matka Cikánů“ sehnala chlapům práci. Podle něj dosáhla toho, aby se u ředitele papírny sešli ona, tajemník MNV a místní cikánský král Dunka.

„Samožřejmě, pak nám to doma vyličila,“ konstatoval Toman starší, a opět se pokoušel reprodukovat, co se odehrálo před lety v papírně. Ředitel fabriky oznámil Dunkovi, že bude odborový předák. Ale ten nic, jen prý na ně zkoumavě koukal. Ředitel se tedy obrátil na Milušku. A tak se do toho vložila a vysvětlila mu s veškerou ženskou naléhavostí, že bez práce se rodiny ve Vyšném nepozvednou.

„Když je tam necháte spolu, nepozvednou se nikdy. Věčně bude strhávat jeden druhého,“ odušil Dunko.

„Co teda navrhuješ?“ zeptal se unaveně tajemník MNV.

„Dejte jim byty ve městě,“ navrhl Dunko.

„Aby je zase zpustošili jako Rybářskou a Latrán?“ zavrčel předse-

„Ale Milušce to došlo,“ zasmál se Toman senior. „Myslíte, pro každou cikánskou rodinu byt jinde, aby měli příklad?“ zeptala se Dunky. A když kývl, došlo k ujednání. Cikánský král si vzal na starost uplatnění Cikánů v papírně, docházku a odměny. Sociální odbor, respektive Miluška, přípravu rodiny z Vyšné na přestěhování do zpátky do Krumlova.

Rodinná škola v Pivovarnické ulici

Už bylo kolem čtvrté odpoledne, ale horko nepolevovalo a Toman starší, kterému bylo už 88 let, se potřeboval na chvíli se odmlčet, napít vystdlé kávy a trochu si odpočinout. A tak se slova ujal Toman Junior.

„Miluška byla aktivní ve svazu žen,“ vysvětloval, co bylo dál. „Tehdy na malém městě nebylo pro ženské moc zábavy, takže byly vděčné za jakýkoli nápad. Na druhou stranu Miluška dokázala lidi svým nadšením strhnout. Zkrátka,“ líčil stručně a s potlačovaným dojetím Toman mladší, jak jeho maminka přesvědčila ženy v Krumlově, aby založily pro Romky v domě v Pivovarské ulici něco jako rodinnou školu. „Miluška sama byla absolventskou takové školy. Romky se tam učili uklízet, prát, vařit, vychovávat děti, pečovat o jejich zdraví a tak dále,“ pokračoval Toman junior. Vzpomněl si také, že mladé Romky tam docházely, aby se naučily šít a vyšívat.

Rozpamatoval se také, že od poloviny sedmdesátých let některé romské děti také docházely do pěveckého a hudebního kroužku Poforos. Založil jej herec František Husák, který se přistěhoval do Českého Krumlova se svou manželkou a výtvarnicí Věrou Boudníkovou v roce 1974. Husák pracoval v místním Okresním kulturním středisku a v Lidové škole umění.

V rozhovoru pro časopis Scéna z roku 1985 Husák ke k činnosti Poforos řekl: „Každý přivedl nějaké sourozence a tak nás brzo v klubovně bylo nepočítaně – od batolat až po značně odrostlé. Vycházeli jsme z jejich kultury, z jejich pohybového a hudebního citění a vnímání. Zpívali jsme, tancovali, hráli divadlo a zároveň provozovali jakousi nenásilnou osvětu. Chodil mezi nás lékař, historik – etnograf, výtvarníci. Děti si hrály, ale zároveň, aniž by si to uvědomovaly, začínaly si vypěstovávat pevné návyky z oblasti hygieny, životosprávy i získávat určité volní vlastnosti, které by asi nebyly ochotny přijmout v jiné formě. Učil jsem se i já. A to nejen cikánsky, ale chápat jejich mentalitu, porozumět tradicím, které v sobě nesly. Jezdili jsme na týden-

ní letní tábory na Šumavu, vystupovali jsme v továrnách i při různých společenských a politických příležitostech. Tato vystoupení zcela průkazně napomáhala překonávat mnohé předsudky, zakořeněné v lidech proti Cikánům.“

Toman staršího ale pak svého syna upozorňuje, že ve vyprávění předbíhá událostem. Aktivitu svazu žen v Pivovarské ulici totiž začaly mnohem dříve, než vznikl spolek Poforos. Ještě v době, kdy řada cikánských rodin nebydlela v centru města.

Byty ve středu města

Toman starší si vydechl a znovu se chopil slova. „Cikánky se učily pečovat o domácnost a dbát na to, aby děti chodily do školy. Na tom Milušce nejvíc záleželo, aby děti dostaly alespoň základní vzdělání a dostaly tak šanci dál v životě uspět,“ zdůraznil. Dodal, že učitelky jeho manželce hlásily, když některé dítě nepřišlo na vyučování nebo mělo ve třídě potíže. „Miluška přišla za matkou toho kluka nebo holky a hned byl oheň na střeše. Držela ruku na všech sociálních dávkách, a když jim pohrozila, že přijdou o to nebo ono, raději si to rozmyslely a dítě do školy poslaly,“ vysvětlil, jak si jeho manželka vynutila respekt.

Souhlasil, že předpisy asi takový postup vždy neumožňovaly. Po-

dle něj ale jeho manželka se nebála nést případné důsledky. Důležitý pro ni byl výsledek.

Nicméně, konstatoval, že kontrola a přesvědčování byly důležitou součástí sociální práce v cikánských rodinách. „Když chlap nepřišel do práce, už jí to hlásili z fabriky a ona sedla na kolo a jela za ním, vytáhla ho z postele a hnala ho na směnu. Ale“, znovu připomněl, „ona to dělala z lásky k nim. Měla je ráda a oni to věděli a důvěřovali jí“.

V tomto místě jsme se já i otec a syn Tomanů shodli, že totalitní zákony umožňovaly manipulovat s lidmi mnohem snáze, než je to možné dnes, a i když to v daném případě mohla být výhoda, obecně dost drasticky omezovaly osobní svobodu.

„Bojovala s neláskou Cikánů k disciplíně a bojovala s úřady o každý díl pomoci pro ně. A sháněla jim byty,“ vzpomínal dál Toman senior. „Když muž chodil do práce, máma posílala děti do školy a k lékaři a měla doma pořádek, dostali od MNV přidělený byt ve městě. Tak, jak jí to poradil pan Dunka,...aby vedle nebydlela jiná cikánská rodina. Postupně se do středu Krumlova do ulic V jámě, Šíroké, Na ostrově přestěhovala řada rodin: Dunkovi, Kotrlárovi, Červeňákovi, Horváthovi, Čarní a další.“

Epilog

V Českém Krumlově dnes žije skoro tisíc Romů. Stále platí, že takové vztahy, jaké panují mezi nimi a majoritou například v severních Čechách, tady neexistují. Pořád tu Romové podnikají, stále tu hrají jejich kapely. Místo rodinné školy v Pivovarské ulici a spolku Poforos zde působí Komunitní centrum Romů, podporované Evropskou unií, městem, krajem i státem. Přesto i v Krumlově se začínají objevovat problémy. Firmě Dunko, která uklízí město, a v zaměstnávání Romů nahradila papírnu ve Větrní, ubývájí zakázky, a proto v romské komunitě roste nezaměstnanost. Byty ve středu města, atraktivním pro turisty, vykoupili developerské společnosti. Romové se opět „sestěhovávají“ na sídliště Mír, Rozvoj a další místa. Objevují se drogy, příjíždějí Romové z jiných lokalit... Výsledky dlouhodobé práce Miloslavy Tomanové, Františka Husáka a dalších lidí z šedesátých a sedmdesátých let se pomalu začínají drolit.

Poznámka: Před rokem 1989 se označení Rom nepoužívalo. Proto je tato skutečnost respektována i v textu.

Ivan Jemelka

Vyučuje obor Sociální a masová komunikace na Univerzitě J. A. Komenského

Foto: Komunitní centrum Romů Český Krumlov, Radek Cihla

co na to naši čtenáři?

Nevím, jak jste na moji mailovou adresu pane Pečíňko přišel, nicméně si nepřejí, abyste mi v budoucnu zasilal nejen odkazy na Romano hangos, ale cokoli. Pokud tak učiníte, dostáváte se do vážného problému, vzhledem k tomu, že zaslání informací elektronickými prostředky je upraveno zákonem č. 480/2004 Sb., který nabyl účinnosti dne 7. 9. 2004. Podle § 7 tohoto zákona je možné šířit obchodní sdělení elektronickými prostředky pouze za předpokladu, že adresát dal předem prokazatelný souhlas k takovému využití svého elektronického kontaktu. To se nestalo, tudíž by bylo ve Vašem zájmu vhodné mne z Vašeho adresáře velmi rychle vymazat. V opačném případě budeme v kontaktu prostřednictvím soudu.

Michal Kopecký

Dobrý den Pavle, díky za e-mail a všechny informace o Romano hangos. Ráda předám dalším lidem.

Denisa Kapitančíková, mluvčí Městské policie Brno

Nemělo by nám být vše jedno, bát se jít večer ven, aby nás někdo nezbil. Denně se bojím, aby dceru nenapadli skini, když jezdí do školy vlakem. Začíná to všechno nebezpečně narůstat. Nezapojuje se do toho už jen pár vyholených debilů, ale i obyčejní lidi. Zaráží mě přitom, že přestože existuje tolik romských sdružení a že v této republice žije dost Romů, tak že spolu absolutně nedokáží spolupracovat, spojit se.

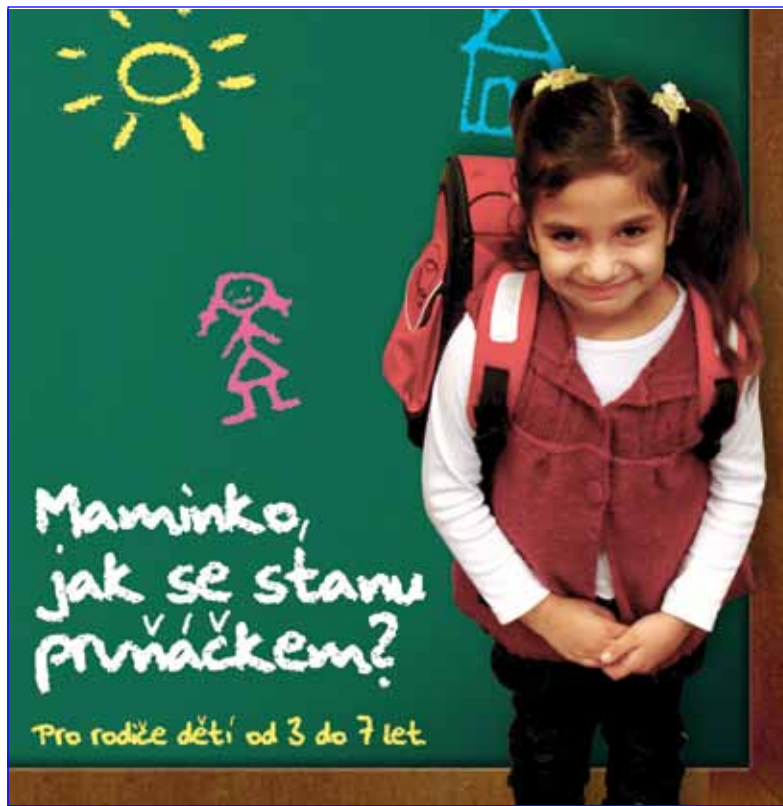
A ještě k jednomu tématu. V místním uherskobrodském zpravodaji napsal starosta, že žijeme jako ve středověku, že v našem domě máme mříže na oknech, hlídají nás nepřetržitě vrátň. Pořád připomínají neplatiče nájmu, ale co se u nás týká neplatičů, vše jsem si zjišťoval, většinou jde právě o gádže. Tak je tomu i s vyhazováním odpadků okolo domu, kde bydlíme. Dům hrůzy, tak to nazývá starosta. Samozřejmě jsem se snažil na to reagovat, ale ani mi nedokázali slušně odpovědět.

Jakub Daniel, Uherský Brod

Pane Pečíňko, promiňte, ale politicky korektní řečičky na multi-kulti téma mě opravdu nezajímají. Co kdybyste v zájmu objektivitě raději napsal něco o cikánském rasismu? Těch případů je v poslední době víc než útoků bílých na cikány... Jste politolog, copak Vám nedochází, že západní civilizace na politickou korektnost dojde? Propagační mailo o Romano hangos mi už každopádně neposílejte, dík. Jinak kladného obrazu Romů se docílí úplně lehce – stačí, když se Romové budou chovat v Česku stejně jako třeba Vietnamci, kteří jsou díky své pracovitosti a pili pro tuto zemi pozhénáním. Mezi majoritu se bez nejmenších problémů začlenili během jedné jediné generace a s žádným „rasovýým“ se nesetkávají. Takže problém asi nebude v barvě pleti...

Ivan Brezina, Praha

Jekhetane radí žákům

OSTRAVA – Sdružení Společně – Jekhetane vydalo brožuru Maminko, jak se stanu prvňáčkem, určenou zejména rodičům dětí ve věku od 3–7 let, ale i sociálním pracovníkům, pedagogům a dalším odborníkům. Publikace má pomoci při přípravě dětí na nástup do Základní školy a umožnit rodičům vybrat školu, která bude pro ně nejlepší. Brožura byla vydána v rámci projektu Rovný start, usilujícího o začlenění romských dětí do základních škol mimo vyloučené lokality, na něž chodí méně než 25 % romských dětí. Projekt financuje Roma Education Fund.

Více o projektu na www.rovnystart.jekhetane.cz

Brožurka k náhledu či stažení zde: www.rovnystart.jekhetane.cz/cm.k.html

Tomáš Johanna

O Roma vakeren

je pořad ČRo pro Romy. Jeho jednotlivé relace lze zpětně vyhledat v archivu textů na www.romove.cz

Kmet'oband rozburácal divákov na kultúrnem podujatí Sam Adaj

HNÚŠŤA – okres Rimavská Sobota. Na kultúrnem podujatí s názvom Sam Adaj, ktoré sa uskutočnilo dňa 17. 9. 2011 a oslávilo tak svoje štvrté pokračovanie, sa divákom mesta Hnúšťa predstavili všetky žánre rómskeho umenia. A to počnúc etno-štýlom v prevedení umenia od hudobného zoskupenia Bohemiens, končiac moderným rapom.

Medzi účinkujúcimi však bol aj folklórny súbor v podaní autentického žánru od Romky z Detvy. Nechýbali ani na rómskej scéne menej obvyklé olašské a rumunské tance v podaní nádherných choreografií od rómskeho súboru Romano Jilo z Krupiny, ktorý nemal žiaden problém ani s flamenco štýlom spojený s rómskymi prvkami.

Podujatie neopakovateľne vyplnili obratní chlapi so svojim pouličným tancom z Rimavských Janoviec a malé princezníčky so svojim latino tancom známe už vo svojom blízkom i širšom okolí ako Gipsy Princess. Nechýbali však ani ohnivé latinsko americké tance v podobe regaetona od mladých dievčat zo Zvolena a program uza-

tvorili a atmosféru ešte dofarbili dvaja mladí hnúšťaňskí raperi známejší ako H. O...

Všetci účinkujúci boli perfektní, vydali zo seba maximum a boli nepochybnou súčasťou celého podujatia. Každý ho svojím vystúpením a číslom vytváral, dopĺňal a formoval tak celé kultúrne podujatie. Samotní diváci dali patrične na známosť svojim výskotom a výkrikmi mena skupiny Kmet'oband jasne najať, kto je ten, kto spôsobil priam ošiaľ v sále a to už hneď v čase svojho príchodu.

Tento rok si skutočne mohol prísť každý na svoje. Či to bol mladý teenager, ľudia v strednom veku, rovnako ako aj deti a seniori. A hlavne všetci milovníci rómskeho umenia. Prezentoval sa tu každý možný žáner od rapu až po klasiku a folklór, čiže aj v hľadisku sa mohli stretnúť všetci títo rôzni fajnšmekri na hudbu a umenie. Program bol skutočne bohatý o čom svedčila praskajúca kinosála, čo nás ako organizátorov veľmi teší.

Som veľmi rada a hrdá na svoj tím ľudí, ktorí dokázali pripraviť takýto program aj keď ani ten náš

sa nezaobišiel bez menších technických problémov na aké sme zvyknúť a môžeme ich vidieť a počuť na každom jednom festivale. Ale nepredvídateľné situácie sa nedajú jednoducho naorganizovať ani predpokladať.

Som nesmierne šťastná, že napriek tomu, že nie sme organizátorom festivalov medzinárodného charakteru, nebolo badať na našom podujatí žiaden rozdiel čo sa týka účinkujúcich a hlavne atmosféry, ktorá tu bola neuveriteľná, ako už veľmi dávno nie. To všetko sa nám podarilo pripraviť pre divákov aj zo skromnejšej finančnej dotácie, ktorú si vážime a touto cestou za ňu ďakujeme Úradu vlády SR – sekcií národnostných menšín.

My každý rok týmto podujatím chceme čo najširšej verejnosti ukázať a poskytnúť aspoň jednu pozitívnu správu o Rómoch, pretože negatív počúvame a vidíme veľa každý deň. Tak aspoň touto formou jeden deň v roku chceme majorite prezentovať rómskou kultúrou, umením a výkonmi rómskych umelcov to najlepšie a najpozitívnejšie, čo Rómovia majú a to je na-

danie a talent, ktorým disponujú a to im nikto nikdy nevezme. Okrem toho cieľom projektu je najmä prinášanie rómskeho umenia priamo do miesta bydliska tých Rómov a všetkých milovníkom rómskeho umenia, ktorí si nemôžu finančne dovoliť cestovať za rómskou kultúrou či za rómskymi umelcami. Tí väčšinou vystupujú v hlavnom meste Slovenska, alebo vo vzdialenejších mestách a jednoducho chudobní ľudia nato nemajú, aby cestovali za kultúrou tak ďaleko. Druhým našim cieľom je dať šancu na prezentáciu mladým ľuďom, mladým skupinám, tanečníkom, spevákom, keďže už aj tých možností na prezentáciu je z roka na rok menej.

Ani som to nečakala, čo môže spôsobiť príchod a vystúpenie Igora Kmeťa mladšieho a jeho otca Igora Kmeťa staršieho. Ľudia v Hnúšti tomu do poslednej chvíle nechceli veriť, že sa tak stane aj keď reklama, propagácia o podujatí už pribehala dávno pred realizáciou Sam Adaj.

Ľudia si priamo na javisku začali vytvárať po skončení vystúpenia skupiny Kmeťoband fotky so slávnym umelcom. A to ešte nebol koniec foto šou. Tá ešte pokračovala na šatni, na chodbe pred šatňou, vonku pred kultúrnym domom.

Som veľmi rada, že sme ich tu mohli u nás v Hnúšti hostiť rovnako ako sme hostili aj nesmierne dobre vymakané hudobné zoskupenie Bohemiens, ktoré láka už divákov na pohľad. Sú to všetko mladí ľudia, vysokoškooláci, ktorí na sebe neustále makajú.

Čo ja osobne na ich hudbe a celkovo na ich práci obdivujem, je fakt, že každý jeden z nich pochádza z iného mesta a ani napriek diaľke, ktorá ich delí, sa to ani pri najmenšom neodráža na ich hudobnom výkone a zohraní. A hlavne Barborka Botošová je medzi krásnymi chalanmi skutočne ako Cinka panna, ku ktorej ju ja osobne rada prirovnávam. Myslím si, že ju už dávno tromfla, aj keď som hranie Cinky panny nikdy nepočula, iba ak vo filme.

Verím tomu, že sme tu neboli posledný krát, my Rómovia, rómska kultúra a umenie a všetci milovníci hudby a dobrej muziky. Jednoducho ľudia, ktorí sa radi spájajú, čo vystihuje aj názov nášho podujatia, ktorý je myslený symbolicky a má prenesený význam... Sam Adaj sa uskutočnil vďaka finančnej podpore Úradu vlády SR.

Mária Demeová

Organizátorka a moderátorka kultúrneho podujatia Sam Adaj.

Foto: Imrich Garláty

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798, 545 581 206

fax: 545 214 418, gsm: 608 972 782

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 9, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 11, zast. Dětská nemocnice

Program na říjen 2011

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

Výstavy:

Pod lupou. 20 let Muzea romské kultury

Výstava se pokouší nastínit vývoj jednoho konkrétního muzea. Zároveň ukazuje, kolik různorodých činností a aktivit muzeum během své existence provozovalo a provozuje. Pojďme se tedy společně podívat, co vše se skrývá v tomto složitém organismu, když na něj nahlédneme detailněji, jakoby p o d l u p o u. • 21. 10. – 18. 3. 2012 • Vernisáž 20. 10. od 16⁰⁰

Peskere jakhenca / Svýma očima

Mladá řecká romská fotografie

Fotografická výstava pod záštitou řeckého velvyslanectví v Praze nechává nahlédnout do každodenního světa řeckých Romů. Projekt, uskutečněný v letech 1999–2003, si kladl za cíl seznámit mladé Romy s technikou fotografie. Každý kurz trval šest měsíců a zapojilo se do něj 50 mladých lidí. Tito lidé pak mohli volně tvořit; výstupem celého projektu je výstava, která již procestovala několik zemí světa. V samotném konceptu výstavy lze najít různá fotografická témata, od dokumentu přes subjektivní portréty

až po zátiší či velmi intimní sdělení chápání vlastního světa. • 9. 9. 2011–15. 1. 2012 •

Stálá expozice:

Příběh Romů (etapa 1939–2005). Na historické ose prezentuje hmotnou i duchovní kulturu Romů.

Akce pro veřejnost:

Slavnostní koncert k 20. výročí MRK

Vystoupí: Monika Bagárová, finalistka Česko-Slovenské Superstar, Cimbálová muzika Ivana Gašpara Hrisky, M-Dance, mistři Evropy 2005 ve street-dance, módní přehlídka ze sbírky Muzea romské kultury • 19. 10. od 19⁰⁰ • Sál Břetislava Bakaly, vstupné 70,–

Přednášky z cyklu Kdo jsou Romové?

Špišší Romové a příroda: Ekologicky ctnostní divoši, lovci a sběrači či...?

Mgr. Vojtěch Pelikán

Akce je součástí festivalu Milujeme stromy (Nadace Partnerství) • 25. 10. od 18⁰⁰ • Fakulta sociálních studií MU, Joštova 10

Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

Občanské sdružení R-MOSTY

Havlíčkovo náměstí 300, Praha 3, e-mail: kancelar@r-mosty.cz

www.r-mosty.cz, tel.: 222 581 241, 602 399 826

Už třetí BENEFIČNÍ KONCERT PRO R-MOSTY V RETRO MUSIC HALL

8. listopadu 2011 od 19⁰⁰ v Retro Music Hall se odehraje třetí pokračování akce, která chce nabídnout opět vzorek toho nejlepšího z taneční hudby.

V rámci 3. ročníku festivalu na podporu Azylového domu společnosti

R-Mosty v Mladé Boleslavi vystoupí špičkoví hudební interpreti, kteří nám pomůžou udržet v provozu jedno z mála azylových zařízení pro matky s dětmi v regionu středních Čech a Prahy.

Na festivalu v tomto roce vystoupí: **Bitumen Beat** – nový perspektivní a energický projekt moderní romské hudby, který založili mj. muzikanti ze známé skupiny Terne Čhave.

Roman Holý, Matěj Rupert a Tereza Černochová jako G-point Hunters

populární hudebníci a performeři ze skupiny **Monkey Bussines** ve svém dalším projektu

Dj Orion a Dj Mike Trafik – špičky současného českého hip-hopu

Celý výtěžek akce bude věnován stejně jako loni na zajištění provozu Azylového domu pro matky s dětmi R-Mosty, který je od roku 2009 zcela naplněn klientkami ze Středočeského kraje a Prahy a jejich dětmi.

I díky výtěžku z loňských ročníků festivalu Azylový dům stále funguje a jeho kapacita je stále naplněná. Díky podpoře OP LZZ, programu Evropského sociálního fondu můžeme našim klientkám nabídnout v současnosti i doplnění vzdělání a výraznou podporu při získání nového zaměstnání.

Místo a čas: 8. 11. od 19⁰⁰ do brzkých ranních hodin v Retro Music Hall, Náměstí Míru Praha 2.

cena na na místě: 149,– Kč předprodej za 130,– Kč na e-mailu: kancelar@r-mosty.cz

Děkujeme všem kapelám, které nám i vám zahrají, Retru Praha i všem dalším partnerům!

Více na:

www.r-mosty.cz/

Výzva pro mladé

Nadace Open Society Fund Praha podpoří mladé lidi, kteří se zajímají o aktuální dění ve společnosti a rádi by svým dílem přispěli k jejímu rozvoji. Otevřené grantové kolo podpoří iniciativy mladých a jejich aktivní zapojení do veřejného života v obci či regionu. Pokud je vám 26 a méně, máte nápad a rádi byste ho zrealizovali, přihlaste se!

podmínky podání žádosti

Podpoříme projekty zaměřené na:

- zapojení mladých lidí do veřejného života na místní a regionální úrovni (například aktivní účast při rozhodovacích procesech města/obce, zvýšení spolupráce samosprávy s místní komunitou, neziskovým sektorem apod.)
- boj proti projevům rasismu, xenofobie a diskriminace

- zvyšování tolerance vůči menšinám a znevýhodněným skupinám
- podporu sociální inkluze znevýhodněných skupin obyvatelstva

Podpora je určena pro:

- neformální skupiny mladých lidí do 26 let
- neziskové organizace, které jsou založeny a vedeny mladými lidmi do 26 let (podmínku musí splňovat nejméně polovina členů ve vedení organizace a v řídících orgánech – bude kontrolováno)

Maximální výše poskytnutého grantu:

50 000 Kč

Doba realizace projektu:

max. 10 měsíců

Předkládané projekty mohou být vyjádřeny nejrozumnější formou: například pozitivní kampaně, aktivizace místní komunity, využívání nových médií. Vítaná je spolupráce s místními institucemi, jakými jsou například obecní úřady, muzea, galerie, či školy. Vítány jsou i žádosti, které z pozice realizátorů projektu nebo cílové skupiny zvyšují účast mládeže s mentálním, fyzickým či sociálním znevýhodněním v kulturní, ekonomické, politické či sociální oblasti života komunit.

V programu nepodporujeme

V rámci programu nelze podpořit: pronájem kanceláří, nákup počítačů, vozidel či jiného hmotného vybavení, mezinárodní cesty, realizaci výzkumů, advokační iniciativy a školní poplatky.

Podpora nebude také poskytována projektům, jejichž aktivity poslouží pouze ve prospěch předkladatelů projektu, ani na udržitelnost projektů, které ve stejné podobě probíhaly již v minulosti.

uzávěrka a způsob podání žádosti

Žádosti (ke stažení níže) pošlejte poštou nejpozději do 31. 10. 2011 (rozhodující je datum poštovního razítka) ve čtyřech kopiích. Neziskové organizace připojí jednu kopii dokumentů: potvrzení registrace, stanovy organizace, výroční zprávu nebo zprávu o činnosti organizace.

Adresa:

Mládež, Nadace OSF Praha
Seifertova 47, 130 00, Praha 3

Současně žádost zašlete v uvedeném termínu také v elektronické podobě

ke podobě (ve formátu kompatibilním s MS Word) na email: renata.berkyova@osf.cz

Další postup

O udělení grantové podpory rozhoduje správní rada Nadace OSF na základě doporučení hodnotící komise. Žadatel bude informován o rozhodnutí písemně zhruba do osmi týdnů po příslušném termínu pro podání žádosti. Při hodnocení žádostí se bude přihlížet na:

- originalitu nápadu a inovativní přístup
- relevanci k obsahu grantové výzvy
- míru dopadu na cílovou skupinu
- kvalitu podané žádosti

Kontaktní osoba:

Renata Berkyová

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
ICO:	DIC:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:	
☐ složenkou ☐ bankovním převodem na fakturu	

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Bratislavská 65a, 602 00 Brno.
Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100. Cena předplatného na rok 2011 činí 240 Kč.

www.romea.cz – Romský informační portál

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 27-488570217/0100

Vydávání Romano hangos podporuje Ministerstvo kultury ČR

Romano hangos / Romský hlas. Vychází s podporou Ministerstva kultury České republiky. Vydává Společenství Romů na Moravě. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. E 8154. Šéfredaktor: Pavel Pečinka, tel.: 728 916 007, e-mail: pecinkapavel@seznam.cz. Redakce: Karel Holomek, Gejza Horváth. Sazba: Radim Šašínska. Externí spolupráce: Kateřina Danyiová, Praha; Jakub Krčík, Praha. Elektronická verze: www.srnm.cz. Redakční rada: Jan Horváth – obč. sdružení Studénka; Jiřina Somsiová – předsedkyně obč. sdružení, Olomouc; Jana Horváthová – ředitelka Muzea romské kultury, Brno; Jiřina Šiklová, socioložka, Vlado Oláh, Praha; Kumar Vishwanathan, Ostrava; Hynek Zíma, Brno. Adresa redakce: Bratislavská 65a, 602 00 Brno, tel.: 545 246 673, e-mail: rhangos@volny.cz. IČO vydavatele: 44015178. Bankovní spojení: Komerční banka Brno-město, číslo účtu: 27-488570217/0100. Tiskne: Grafex, spol. s r.o., Kolonie 304, 679 04 Adamov. Rozšiřuje: Kongrestakt Brno.